

ELOFIZETÉS.

BELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egy évre 36 kor.
Fél évre 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy óra 3 kor.

Nyiltári közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasúti palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:

Stauber József.

Péntek, március 30.

Németország nem áll a cár mellé.

A kancellár az orosz forradalomról, az amerikai háborúról és a választói reformról.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Az orosz forradalmi tűz fellobbanása óta a mai napon volt először alkalma a német birodalom kancellárjának hivatalos nyilatkozat megtételére. Aligha csalódunk, ha azt állítjuk, hogy Bethmann-Hollweg beszédét nem kevesebb érdeklődéssel várták az entente-fővárosokban, különösen Szentpéterváron, mint a központi hatalmak országaiban. A mai helyzetben minden felelős tényező szavának súlya van, de kétszeres súlya a kancellár szavának, amely döntően eshetik a béke mórlegére.

S valóban ez a beszéd a politikai megfontolásnak s az államtérui bölcseségnek a leszűrt igazságaival volt ékes. Kerülve minden zavaró és elválasztó momentumot, tiszta és világos szóval, megértő lélekkel fordult a megújult Oroszország felé, melynek hajnalodó becsületes közéletét a legmelegebb szavakkal üdvözölte. Harcban álló, ellenséges nép nem szólt még így soha fegyveres ellenfeléhez, mint ma — Bethmann-Hollweg ajkán — a német nemzet az orosz néphez.

Az orosz nép rendet, becsületes állami életet, az emberi jogok tisztelétén alapuló szabadságot akar: ezt akarja Németország is. Németországnak, mondotta a kancellár, nincs semmi oka arra, hogy sajnálja a cárizmus eltűnt sötét uralmát, amely nélkül ez a háboru létre sem jött volna. De szándéka sincs, hogy Oroszország belső ügyeibe egy szóval is beleavatkozzék. Oroszországnak teljesen szuverén joga az, hogy államéletének milyen formát kíván adni s Németországnak csak egyetlen igaz óhajta van, hogy ez a berendezkedés a békének erős támasza legyen. Mert el fog jönni az az idő, midőn a két szomszéd nép egymás mellett fog élni, s akkor a békés új Oroszország lesz Németország legigazibb barátja.

Ez a beszéd a megértés és a béke sóvárgott áldásait vitte a demokrata orosz köztársaság fővárosa felé. Megértik-e azok, kik most ott az emberi jogok szószólóinak hirdetik magukat?

Berlinből jelentik: A birodalmi gyűlés ma folytatta a rendkívüli költségvetés tárgyalását, melynél elsőnek Spán centrum-párti képviselő szólalt fel. Kifejtette, hogy a németek erős birodalmát tenn kell tartani, hogy Németország a háboru után is erős maradjon. Majd a

külpolitikára áttérve hangsúlyozza, hogy a tengeri zárlatnak érintetlenül kell maradnia a végső győzelemig. Rámutat ezután az oroszországi eseményekre és hangoztatja, hogy Németországnak nem szabad a régi uralom helyreállításáért sikra szállani. Ez nem lehet a célunk — mondja — különösen nem most, amikor

Olaszországból is olyan hírek érkeznek, hogy ingadozni kezd a trón.

Még bizonytalan hírek érkeznek mindkét helyzetről és nem lehet végleges ítéletet mondani, hogy a felelősség milyen mértékben terheli az eseményekért Angliát. Mi, akik harcban állunk és akiknek ellenfelei nem akarják a békét, csak egy kötelességünk lehet: küzdeni, amíg sikerülni fog kivívni a végső békét, amely különösen gazdasági tekintetekben áldást fog hozni.

Ezután Neske szociáldemokrata szólalt fel és hangozta, hogy ellenfeleinknél nem akarnak békéről hallani. Csuffá akarják tenni Németországot Angliának ezüst golyóival. Oroszországban attól tartanak, hogy Németország a cári uralom helyreállítása érdekében akar közreműködni. Kötelességünk ezeket a híreket hivatalos heivről is megcáfolni. Az orosz szociáldemokraták a békét kívánják és a béke kötés közös cél, melynek érdekében közösen akarnak velünk dolgozni. Az orosz szociálisták velünk fognak dolgozni minden olyan kísérlet ellen, melynek célja az orosz cárizmus visszaállítása lenne. Mihelyt a békekedv Oroszországban az új kormány számára irányadó lesz, azt követeljük a mi kormányunktól, hogy semmit se halasszon el, ami előmozdítaná Oroszországgal a tisztességes békét.

Több felszólalás után a renkívüli költségvetést elfogadták. Ezután tesztült érdeklődés közepett Bethmann-Hollweg birodalmi kancellár szólalt fel és beszédében szóról-szóra a következőket mondta:

— Ama tárgyak nagy köréből, a melyeket az előttem szóló urak érintettek, csak egyes kérdésekkel akarok foglalkozni. Súlyt vetek elsősorban arra, hogy a szövetségi kormányok nevében köszönetet mondjak a birodalmi gyűlésnek az adójavaslatok sima és gyors elintézéséért. A birodalmi gyűlés mai határozatával új érdemeket szerzett és lényeges hadiszert teremtett számunkra, ami további bizakodással tölthet el mindnyájunkat.

— Uraim! Az oroszországi világtörténelmi események jelentőségükben minden más eseményt felülmúlnak.

Amennyire megállapítható, Miklós cár a saját tragikus vétkének és hibáinak vált áldozatává. Poroszországot és Oroszországot ősi idők óta hagyományossá vált barátság kötötte össze. De az orosz uralkodó házbán a barátsági jó viszonyok utolsó fentartója már második Sándor cárral szállt sirba.

Tekintet nélkül azokra a kötelékekre, amelyek a szomszédos birodalmakat egy évszázadon át összekapcsolta és tekintet nélkül arra a tényre, hogy vitális érdekellentétek nem választják el a két országot, a cár egyre inkább az entente befolyása alá került és oly helyzetbe jutott az autokrata rezsim alatt uralomra jutott háborus áramlat következtében, hogy 1914. július havának végzetleges napjaiban meg sem hallgatta öfelségének a császárnak sok évi barátságára hivatkozó szavait. Ellenfeleink között kezdettől fogva követett agenda volt az, hogy a német kormány volt a támogatója a reakcionárius önkényuralom rendszernek Oroszországban minden szabad irányu mozgalmal szemben.

— Már egy évvel ezelőtt kifejttem itt a birodalmi gyűlésen, hogy ez a tényeknek egyenesen ellentmondó állítás.

— Amikor Oroszország 1905. évben a japán háboru és ezt követő évben a forradalom tolymán komoly válságba jutott, öfelsége a császár volt az, aki Miklós cárnak, a köztük fennálló személyes barátsági viszonyból kifolyólag, nyomatékosan azt a tanácsot adta, hogy ne álljon szembe továbbra is a népnek jogos reformkívánásaival. Tehát épen az ellenkezőjét cselekedte annak, amit most annyira átlátszó célokból állítanak. Miklós cár más utakra tért. Oly utakra, amelyek sem saját, sem népe jogos érdekeinek nem feleltek meg. A konszolidált Oroszországban alig lett volna lehető azoknak az áldatlan terjeszkedési törekvéseknek elfajulása, amelyek végül is e háborura vezettek és oda fejlődtek, hogy még az is nehezünkre esik, hogy a trónja vesztett uralkodóházzal szemben való természetes emberi sajnálkozásunkat érvényre juttassa. Hogy a dolgok most tovább miképen fejlődnek, azt senki sem láthatja előre. A mi állástoglalásunk az orosz eseményekkel szem-

ben világosan meg van jelölve. Továbbra is azt az elvet fogjuk követni, hogy

idegen országok belső viszonyaiba nem avatkozunk bele.

Rosszakaratu helyről most minden elképzelhető eszközzel olyan híreket terjesztenek a világban, hogy Németország az orosz nép alig kivívott szabadságát meg akarja semmisíteni, hogy *ófélsége a császár a cár uraimat akarja helyreállítani, a szolgásgorban levő alattvalók felett. Ezek a híresztelések merő hazugságok és rágalmak, amit ezennel teljes nyomatékkal megállapítok. Hogy az orosz nép miképen rendezkedik be otthonában, ez kizáróan saját ügye, amibe mi bele nem elegyedhetünk. Egyetlen óhajunk az, hogy*

Oroszországban olyan állapotok fejlődjenek, amelyek az országot a béke szilárd és biztos bástyájává teszik.

Ha a dolgok új rendje hozzájárul majd ahhoz, hogy megkönnyítse a jó szomszédi viszony fentartására utalt két nép újból való közeledését, akkor azt örömmel fogjuk üdvözölni. Mi a régi Oroszország művei folytán, amelyeknek súlyával Szerbia gyilkos merényletét fedezte Ausztria-Magyarországgal szemben és 1914. július havában mozgósított ellenünk, 1916. december havában, elsőként ellenségeink között, utasította vissza kevély gunnyal békeajánlatunkat, mi magunk is eleget szenvedtünk. Az orosz nép, amely maga ezt a háborút bizonyára nem akarta, nyugodt lehet aziránt, hogy *mi semmiféle módon nem avatkozunk bele az ő dolgaiba.*

Mi semmi egyebet nem óhajtunk, mint azt, hogy minél előbb békeben éljünk veie (letszes) oly bekeben, amely mindkét fél számára tisztességes alapon épült fel.

Uraim! A legközelebbi napokban összeülnek az amerikai nép képviselői, akiket Wilson elnök a kongresszus rendkívüli ülésezésére hívott egybe, hogy döntsenek abban a kérdésben.

Vajon háboru, vagy béke legyen az amerikai és német nép között.

Németország soha a legesekélyebb mértékben sem táplálta azt a szándékot, hogy Amerikát megtámadja, és ma sincs ilyen szándéka. Soha nem akartunk háborút Amerika ellen épp oly kevéssé, mint ahogy ma sem akarunk. Hogy is volt e dolog kezdete?

Mi nem egyszer megmondottuk az Egyesült Államoknak, hogy a tengeralattjárók fegyverének korlátozatlanul való használatáról lemondottunk abban a reményben, hogy Angliát arra fogja készíteni, hogy blokádpolitikájában tiszteletlenül tartsa az emberiség törvényeit és a nemzetközi megállapodásokat. Ezt a blokádpolitikát maga Wilson elnök és Lansing államtitkár is törvénytelennek és illoil and ideffenzible-nek jelentette ki. Nyolc hónap óta táplált várakozásunk teljesen megárusult. Anglia törvénytelen és nem védhető blokádpolitikáját nemcsak, hogy nem adta fel, hanem egyre súlyosbította. Szövetségeseivel egyetemben gögösen visszautasította békeajánlatunkat és olyan hadicékokat hirdetett, amely a mi és szövetségeseink megsemmisítésére töreksenek. Ekkor a korlátlan tengeralattjáró harchoz nyultunk. És ha az amerikai nép ebben okot lát arra, hogy hadat üzen, eny a német népnél, amellyel több, mint száz éve békeben él és ha ezzel a vérontást

szaporítani fogja, *nem bennünket terhel érte a felelősség.* A német nép, amely sem gyűlöletet, sem ellenségeskedést nem táplál Amerikával szemben, ezt is elfogja viselni és le fogja gyűrni. (Ugy van! Ugy van! — kiáltanak közbe minden oldalról.)

Bothmann Hollweg birodalmi kancellár: — Uraim! A kínai kormány megszakította velünk a diplomáciai viszonyt, kina követek kikérte utleveleit. Viszonyunk Kinához mindig a legbarátságosabb volt és ha a viszony most véget ért, nem kell önök előtt hangsúlyoznom, hogy

nem a kínai kormány szabad elhatározásával állunk szemben,

hanem hogy a kormány csak ellenségeink nyomásának engedett. Az is lehet, hogy pénzügyi zavarok játszottak itt szerepet, amelyeket Kina a háboru során nem tudott megoldani. Ellenfeleinknek az a céljuk, hogy kereskedelmünket Kinával is megsemmisítsék és fáradtság nélkül birtokukba vegyék azt, amit a német szorgalom és német kiválóság ott évtizedek óta megteremtett. A háboru eredménye, azt bizony remélem, lehetővé teszi majd nekünk, hogy az elpusztított javakat

ellenségeink költségére ott újra felépítsük.

(Bravó!) Akkor azután Kinához való barátságos viszonyunk is újra feléled és én csak ama reményemnek óhajtok kifejezést adni, hogy Kina mindaddig megóvja majd kellő ellenálló erejét mostani védelmezői kapzsi, mohó haszonlése ellen.

Uraim! A katonai helyzetről szóljunk. Hadijelentéseinkhez nem sokat kell hozzáfűzni. A keleti fronton nagyobb hadműveletről ezidőszert nem nincsen szó. A mostani időszak és a járhatatlan utak, maguk is lehetetlenné tesznek nagyobb offenzívát. A nyugati fronton a visszavonuló mozdulatok tervszerűen mennek végbe és *naponta fokozódó operációs szabadságra vezetnek.* Az egész német nép helyesléssel adózik ezért Hindenburg tábornagy és Ludendorff tábornok zseniális vezetése alatt álló csapatainknak. (Élénk bravó kiáltások.) Az összes többi haderővonalakat meg nem esőknél szívóssággal tartjuk. Bizonyítéka ennek a macedón arcvonal, ahol a bolgár és német csapatok a legnagyobb stílű francia támadások elhárításával a legfényesebb formát mutatták. (Bravó!)

A buvárhajó háborúról a birodalmi tengerészeti hivatal államtitkára, ahogy értesülve vagyok, ma reggel a főbizottságban beható kijelentéseket tett. A magam részéről csupán azt kívánom hozzáfűzni, hogy

a tengeralattjáró hájárat márciusban epoly kezezően fejlődő, mint februárban.

Az összes előttem szólott urak fejtegetéseik legnagyobb részét a belső politika kérdésének szentelték. En ezt nem fogom követni. A legnagyobb figyelemmel kísértem a belpolitikáról való fejtegetéseket, hiszen azok nem egy értékes és komoly gondolatot tartalmaznak és mégis uram, *malatt figyelmesen hallgattam önöket, mindig az a gondolat ötlött agyamba, hogy harcossaink kint a lövészárkokban állnak, hogy buvárhajóink halálmegvetéssel járnak a tengeren, lakosságunk itthon számos nélkülözést, inséget és sok szenvedést kénytelen eltűrni, hogy ellenségeink minden oldalon megrohannak és folyton megelevenedik az a gondolat:*

Mit tegyék, hogy a háboru szerencsésen befejeződjék.

(Nagy helyeslés minden oldalon.)

Uraim! A belpolitika kérdéseiről, arról a szellemről, amellyel e kérdéssel a jelenben és a jövőben foglalkozni akarok, gyakran és részletesen nyilatkoztam. Amit mondtam, azt nem akarom megismételem, sem parafrazálni. Uraim, a háboru kezdetén úgy hiszem kivétel nélkül azt a nézetet vallottuk, hogy a belső politika ama kérdés, amelynek a háboru tapasztalatok a következményei. Azon a nézeten voltunk, hogy ezt a háborút a népek nem tudják majd olyan hosszú ideig elviselem. Nos, a háboru végtelenül megnőszabodott és így az egyes pártokban is a nézetek a belső politika kérdéseiről kétségtelenül megváltoztak. A belpolitikai kérdések legtöbbször csak a háboru után

oldhatjuk meg, kivéve a lengyel kérdést, amelynek alapelveit tegnap a porosz királyi kormány képviselője a porosz urakházában kifejtette.

Ami a baloldalon ülő uraknak ama kívánságát illeti, hogy a választójogi reformot valószínűsítsük meg, szintén azt válaszolható, hogy ennek a kérdésnek megoldása oly küzdelmeket idézne fel, hogy az lehetetlenné tenné az ellenség leküzdésére szükséges összes erők koncentrációját. A szociáldemokrata párti urak és mint ma értesültem, a feljűk hajló és hozzájuk csatlakozó német nemzeti néppárt és szabadeivű párti urak azon az állásponton vannak, hogy a választójogi reformot azonnal meg kell valószínűsíteni. Ez utóbbi urak magatartása tehát megváltozott ebben a kérdésben. Az enyém azonban nem. Mint már a porosz képviselőházban is kijelentettem, a reformot illetőleg lehetnek a vélemények szétágazók, de abban bizonyára mindnyájunknak egyet kell érteni, hogy

egy állam fundamentumát a választójogi kiterjesztése által nem lehet megváltoztatni oly időben, amikor éppen azok a milliók vannak a lövészárkokban, akiknek a választójogot akarjuk.

Ha jól értettem Noske képviselő ur azt a receptet ajánlja, hogy a krízist a választójogi okojával oldjuk meg. Én ismerek sok okojt, lehet vitatkozni, annak helyességéről, vagy helytelenségéről, de nem hinném, hogy azt bárki is merné állítani, hogy amikor egy nép a léteért küzd, éppen azt a pillanatot válassza egy okojjal megválasztandó reformra.

Természetes dolog volt, hogy ma, amikor a belső politikai kérdéseket különböző nézőpontokból fejtegették, nem tartózkodhattam ama kételyem kifejezésétől, hogy a mostani órákban helyes dolog e, hogy az egyes szónokok nem tudván urakodni, temperamentumukon, oly módon ragadtatják el magukat, hogy más pártok meggyőződését megsértik. *Az hiszem e politikai harcokat el kellene halasztani arra az időre, mikor teljes biztonsággal nehetünk jövőnk ele.* Uraim, minden nagy nemzet életében vannak jelentős momentumok, a német nép még nem ment keresztül ilyeneken, amikor az ellentétes vélemények annyira fölszínre jutottak volna, mint most, mikor oly határozott erővel törnek új réssegek fölfele, mint amely rendíthetetlen hűségesség nyilvánul a harotereken, amely napról-napra, óráról-órára szilárdabbá lesz és folyton összehoz bennünket, és ha Isten akarja, legyőzhetlenné tesz minket. (Hosszantartó taps és helyeslés.)

Berlin. A birodalmi gyűlés költségvetési bizottságában, a tengerészeti hivatal költségvetésének tárgyalásakor Chapelle tengerészeti államtitkár bizalmas kijelentéseket tett a buvárhajó-háborúról. Eszerint valótlanak azok az ellenséges, sőt semleges sajtóban megjelent híresztelések, melyek számos buvárhajónak megsemmisítéséről szólnak. A tengeralattjárók, melyek messze fölülmutták a hozzájuk fűzött várakozásokat, március hónapban is jól váltak be, noha az elzárt területek hajózásában láthatólag hanyatlás állott be és a buvárhajók kevesebb hajóval találkozniak, mint azelőtt. Meggyőződése, hogy a tengeralattjárók föladatukat a győzelmes befejezésig meg fogják valószínűsíteni.

LEGUJABB.

Hírei 3 orakor érkezett telefonjelentés.

Láthatatlan periszkóp

a német buvárhajókon.

Berlin. A „Liberte“ a Danton csatahajó elsüllyesztésével kapcsolatban megállapítja, hogy Németország megoldotta az *eszrevehetetlen periszkóp* és az *azonnali lemerülés* problémáját, miáltal az entente hatalmak számos védőintézkedése használhatatlanná vált és új védőintézkedésekről kell gondoskodni. Az a tény, hogy a Möwe baj nélkül visszaérkezett és nem bűnhődött meg, sajnálatos körülmény.

Berlin: Jól értesült olasz forrás szerint az olasz forradalomról szóló hírek alaptalanok, csupán egyes helyi forrongásokról van szó, amelyek a

háboru kedvezőtlen eredményei miatt törtek ki. Általános forradalmi jelenségek nem észlelhetők.

Nem támadják meg a németek Pétervárt

— Kerenski Angliába küldi a cárt. —

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Hága. Angol katonai kritikusok azt hangoztatják, hogy a németek előretörése nem Pétervár katonai körzete ellen fog irányulni, hanem Dél-Oroszország vidéke ellen. Egy déli támadás ugyanis hatalmasan elősegítené a központi hatalmakat, viszont Pétervár elleni támadás jelleme a most széthúzó orosz pártok azonnal egyesülnének a közös ellenség ellen.

Hága. A Daily Mail szerint az orosz helyzet súlyos válság előtt áll a szervezhetlenség miatt. A vasutak szállításképtelenek, megbénultak. A lakosság éhínség veszedelme előtt áll.

Amsterdam. A Vossische Zeitung jelenti: Nikolajevics nagyherceg a főhadiszálláson francia tiszték előtt igen elkeseredetten nyilatkozott a forradalom eredményéről. Rámutatott arra, hogy Oroszország romlását az értente katonai és pénzügyi támogatásának hiánya okozta. Miután Oroszországot nem támogatták kellőleg, elhatalmasodott az amerikai és japán tőke befolyása. Anglia és Franciaország behatóan megvizsgálva, a jelenlegi helyzetben nem segíthet. Az idő beigazolja állításainak valóságát.

Amsterdam. Kerenski a moszkvai munkásképviselők tanácskozásán kijelentette, hogy Miklós nagyherceg semmiesetre sem fog főparancsnok lenni. Rámutat ezután arra, hogy a volt cárt mindenkitől elhagyatva az ideiglenes kormánytól keresett oltalmat. Neki, mint legelsőbb prokurátornak kezébe van letéve a cári család sorsa, de ő nem akar Marat utóda lenni, hiszen a csodálatos orosz forradalom csaknem vér nélkül ment végbe. Ha a munkások erre fülhatalmazzák, akkor a cárt különvonaton elszállítja a legközelebbi kikötőig, ahonnan áthajózhat Angliába. A munkások ezt a javaslatot nagy tetszéssel és tapsal fogadták.

A Lokalanzeigernek jelenti Stockholmól: Kerenszki igazságügyminiszter most dolgozza ki a vádiratot a cárt és a cári család ellen. A vád kémkedésről szól és nevetséges gyanúsításokon épült fel. Így például a cárt azzal vádolják, hogy a Carskoje-Szelóban drótnélküli állomást állított fel, a mely katonai és politikai titkokat továbbított Berlinbe.

Pétervárról jelenti: Protopopov ellen hazaárulás címén emeltek vádat, a cárt pedig azzal vádolják, hogy hozzájárult Protopopov terveihez.

Rotterdam. Protopopovot hazaárulásért vád alá fogják helyezni. A nála talált iratok a cárt is kompromittálják, mert tartalmazták azt a levelezést, amit a cárné Protopopovval folytatott. Az iratokat nyilvánosságra fogják hozni.

Genf. A Journal de Geneve jelenti Pétervárról: Egyelőre nem gondolnak arra, hogy a дума megkezdje működését.

Haparanda. Izvolszky párisi orosz nagykövet az ideiglenes kormány felszólítására lemondott állásáról.

Pétervárról jelenti: A hadsereg újraszervezésével megbízott szakemberek 3 pontot állapítottak meg: 1. az anciennitás jogának megszüntetése a főparancsnokságban és a vezérkarban. 2. Az alsóbrangu tisztéknek közvetlenül fölfebbvalójuk által való választása. 3. A fölfebbvalók felelőssége az általuk választott alsóbrangu tisztékért. Az angol tisztok, akik meglátogatták a Carskoje-szeloi helyőrséget és a lovassági iskolát, azt a véleményre jutottak, hogy az orosz hadsereget legjobb volna az angol hadsereg belső szervezeteink mintájára átalakítani. Az olasz és francia tiszték ugyanilyen felszólítást szándékoznak intézni több ezred meglátogatása után. A frontról egymásután érkeznek tiszt és legénységi küldöttségek Pétervárra, közölni az ideiglenes kormánnyal, hogy a hadsereg el van szánva tartani a végső győzelemig. Rodzianko felszólította a birtokosokat, hogy minden földet miveljenek meg, mert ezzel segítik elő legjobban Oroszország győzelmét. Az ideiglenes kormány elfogadta Alexejev Mihály nagyherceg lemondását, aki kijelentette, hogy további szolgálatára nézve követni fogja az ideiglenes kormány rendelkezéseit.

Osszeférhetetlen képviselő.

— A zsüri döntése. —

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A képviselőház mai ülésén, a napirend tárgyalása után, kisorsolták a Széchenyi Emil gróf összeférhetlenségi ügyét tárgyaló zsüri tagjait. És utána a zsüri nyomban összeült és az ügyet le is tárgyalta.

Az összeférhetlenségi zsüri tagjai lettek: Ivánka László, Tattján Béla, Ivánkovics Iván, Scitovszky Béla és Rakovszky Iván munkapártiak, Justh Gyula, Földes Béla, Putnoky Móric, Bernáth Béla és Szentiványi Arpád ellenzékiek és Serényi Béla pártonkívüli ellenzéki.

A képviselőház ülése után a zsüri kezdte meg az ülést, melyet Szentiványi Arpád kor-elnök nyitott meg. Ezután megválasztották a zsüri elnökévé hét szavazattal Justh Gyulát és jegyzőjévé Putnoky Móricot.

Hegedüs Kálmán előadó ismertette az ügyet, hogy Széchenyi Emil gróf, mint a magyar sertéshizláló intézet és husipari részvénytársaság igazgatósági tagja, összeférhetlenségi bejelentést tett önmaga ellen. A bizottság megállapította, hogy a társaság sem a honvédelmi miniszteriummal, sem a hadügyminiszteriummal, sem pedig más miniszteriummal összeköttetésben nincs és a hadseregnek nem szállított. Az elbírálás tárgyát azonban csak egyetlen momentum képezi és pedig az, hogy a részvénytőkének 300.000 koronát kitévő részét a földművelésügyi miniszterium jegyezte be. Ezután Rakovszky Iván, Serényi Béla részletkérdéseket intéztek az előadóhoz, aki válaszolt azokra, majd benyújtotta a társaság alapszabályait és utána Justh Gyula elnök elrendelte az ítélet meghozatalára a szavazást.

A bizottság hét szavazattal öt ellenében kimondotta, hogy az összeférhetlenség fenn-torog. Tíz szavazattal kettő ellenében kimondták azt is, hogy rosszhiszeműséget az ügyben nem lehet megállapítani.

Az összeférhetlenségi zsürinek határozatát közölni fogják a Ház plenáris ülésével és a közlés után nyolc napon belül Széchenyi Emil grófnak határoznia kell, hogy vagy a mandátumáról mond le, vagy összeférhetlenségi állásáról.

Érdekes, hogy az összeférhetlenségi zsüri holnap ugyanebből az ügyből kifolyólag tárgyalni fogja Szinyei-Merse Félix és holnapután Papp Géza képviselők ügyét.

Besorozták

az összes haditudósítókat.

— Kelemen Béla a magyar sajtó háborús munkájáról. —

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A képviselőház mai ülésén a kivételes hatalomról szóló miniszterelnöki jelentés kapcsán az első, egyuttal egyetlen felszólaló Kelemen Béla volt, aki hosszabb beszédében előbb a magyar újságírást védte meg, azután pedig a kormány intézkedéseit bírálta.

Kelemen Béla felszólalása elején először is visszautasította a hadvezetőségnek azt a vádját, mintha a február elején előadott interpellációjában a hadsereg egészségügyi viszonyairól elmondottakat hamis adatokra építette volna fel. Örömmel állapítja meg, hogy azóta a megtett rendszabályok megtételéhez, melyek a helyzet alapos megjavítására voltak, interpellációja hozzájárult.

— Nem mulaszthatja el azonban, hogy ez alkalommal rá ne mutasson azokra a hibás és sajnálatos dolgokra, amik az interpelláció következtében a sajtószálláson végbemehnek. Altitóltag a sajtóhadiszálláson talált összes művészeket és haditudósítókat egy repülő bizottság megvizsgálta és majdnem valamennyit frontszolgálatra alkalmasnak találta.

Ez a hír szinte hihetetlen. Epügy hihetetlen az a hír is, hogy az összes haditudósítókat rokkantakkal és segédszolgálatos tisztékkal akarják helyettesíteni. Ez a dolog két szempontból lehetetlen. A hadvezetőségnek egyik legnagyobb érdeke arra utal, hogy a célon túl ne löjjenek és mint ahogy a német mondja, vigyázni kell, hogy a furdóval együtt a gyermeket is ki ne öntsék. Kell számolni azzal, hogy a közvélemény és a háboru alatt az egész lakosság napról-napra nagy megnyugvással olvasta azokat a nagyszerűen megnyugtató, igaz és érdekes haditudósításokat, amelyek a sajtószállásról jöttek és ezt a nyugalmat felesleges módon nem szabadna megzavarni. Hibáztatnia kell azt is, hogy magyar állampolgárokat, amint az gyakran megtörtént, Bécsbe való utazásuk alkalmából, egyes repülő bizottságok osztrák területen sorozzák. Ilyesminek alkotmányos országokban nem szabad előfordulni, nem szabad megtörténni annak, hogy egy alkotmányos ország alattvalóját az ő állandó hatóságának hatásköréből kivonják.

— Ha egyes magyar művészek és talán tizenöt haditudósító ilyen elbánásban részesül, ez semmi esetre sem jutalmazása annak a megbecsülhetetlen nagy munkának, amelyet a sajtó elvégzett. Nem lehet a haditudósítókat kezdő, tapasztalatlan és ha mindjárt tehetséges emberekkel sem helyettesíteni. A háboru folyamán a sajtó nehéz, nagy munkát végzett és e mellett felelőssége is alaposan megsokszorozódott és a háboru érdeke megkívánja a sajtó működését, amely hazafias szolgálato-

tett úgy a hadvezetőségnek, mint az egész országnak, amit nem lehet eléggé felbecsülni és elismerni. Ez elől az elismerés elől nem lehet senkinek sem elzárkózni és ma a sajtó kipróbált szerény munkásait, akár azok a fronton, akár a front mögött, akár a sajtóhadiszálláson, vagy pedig a szerkesztőségekben végeznek idegölő nagy munkát, nem lehet kezdőkkel helyettesíteni. A rendes szerkesztőségek nem helyezhetik bizalmukat akárcikibe és bármilyen személyiségbe. Rámutat, hogy Németországban egészen más eljárásban részesítik a sajtó embereit és hogy ott a munka a háború kitörése óta zavartalanul folyik. A német példákat mi más téren is követjük, kérde, hogy akkor miért nem követjük ezen a téren is? A hadsereg szempontjából sem lehet megokolni azt, hogy néhány újságíró, akik a sajtószálláson, vagy a szerkesztőségekben végeznek újságírói munkát, ha normális viszonyok között hadiszolgálatra alkalmasak lennének, most a frontra vessék. A történészek nagy és fontos kulturális munkát végeznek és ezt nem lehet egy könnyű gesztussal félre dobni.

Ezután áttér a kormányjelentés kritizálására. A békére való átmenetnek szervezetlen-

ségét hibáztatja. Az ország nagy és fontos érdekeit nem védelmezik meg kellőképpen és a magyar nemzet aspirációinak megvalósítását sem látja valószínűnek. Követeli az önálló magyar hadsereg felállítását. Majd határozati javaslatot tesz az általános egyenlő választójog megvalósítására, hogy így a parlamentet reorganizálni lehessen.

A vitát ezután az elnök megszakította és annak folytatását holnapra tűzte ki. Holnap interpellációs nap lesz és eddig mintegy tizenhat interpellációt jegyeztek be.

Ezután még Laehne Hugó szólalt fel és rámutatott, hogy a hírlapkauciók letiltása határideje rövidesen lejár és ha az erről szóló törvényjavaslatot a képviselőház hamarosan nem tárgyalná le, akkor megtörténne az, hogy a lapok függő helyzetbe jutnának a kormánnyal, amit nézete szerint nem lehet megengedni.

Balogh János igazságügy-miniszter válaszolt a felszólalásra és kijelentette, hogy semmiféle körülmények között sem fog a sajtó ilyen helyzetbe kerülni.

A törvényjavaslatot a bizottság holnap tárgyalja és április 12-én kerül a Ház elé.

nap estére a dumába titkos gyűlést beszéltek meg.

Ez a másnap este, március 11-ének éjszakája lett és hajnalra kelve kitört a forradalom.

Rohanjárőrök sikere a Karszton.

Budapest, március 29. (Hivatalos.)
A főhadiszállás jelenti:

Keleti harctér:

Felderítő osztagaink élénk tevékenységén kívül nincs jelenteni való.

Olasz harctér:

A Karszt fensíkon a hatvanegyedik gyalogezred rohamjárőrei Jamianótól nyugatra behatoltak az ellenséges árkokba. Husz foglyot ejtettek és két géppuskát zsákmányoltak. Repülőink a podsabotin olasz táborokba bombákat vetettek.

Délkeleti hadszíntér:

Változatlan. Hófer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Protopopov spiritiszta szeánsza.

— Az orosz forradalom előjelei. —

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

L. Hamilton Fyfe következőkép írta meg a Daily Telegraphban az orosz forradalmat megelőző napok történetét:

Nincsen szó, mely méltón esetelhetné az orosz ipari munkásság inségét a forradalmat megelőző hetek alatt. Pétervárott, hol a hadiszállásokon meggazdagodott nagyagráriusok és államhivatalnokok fogatai vágottak a Nevszky Prospektben: a gyári munkásság a szó való értelmében éhezett s az éhhalál nem tartozott már az említésre méltó ritkaságok közé. A nép mindennapi eledelét fogyasztó ki, míg a gazdagok ritka eseményei — horribilis aron — de mindig kaphatók voltak a legkeményebb vasuti krízisek idején is. Osztriga, pezség, sütemény, drága s — az utat mindig a „Medve”-ben, a „Kubát-venegió”-ben, a „Villa Rodó” szeparciban és más hasonló találkozó helyén a háború gazdagjainak, hol 35 rubelért vesztégeit üvegjet a titott pezségnek, amit a rendőrség szempontjából ártatlan kvasz-nak kereszteltek el az alkoholtilalom idején. Ugyane napokban pedig a burgonya napi ára 800 százalékkal emelkedett, a cukor, rizs, tea és legszokottabb élelmiszerek teljesen kimerültek: tojás, tej csak protekciós emberek számára volt, míg a proletárság százai 5-6 brahosszat álltak — 15 fok hidegben — sor-mint a sütődék előtt és jórésztük végül sem kaptak kenyeret.

Ezeken az állapotokon nem segíthetett köztársasági földművelési miniszter minden bölcs letegetése a dumában és mikor a február végi nagy havazások teljesen elzárták a vasutközlekedés útját s Pétervár egy teljes héttig kenyér nélkül maradt: a forrongás nem volt elke ülhető és abban a progresszistáknak nem sok érdemük volt.

Pénteken, 9-én, a közúti alkalmazottak sztrájkba léptek, nem járt több villamos és a tanácskozó дума előtt asszonyok (s elszórtan férfiak is) kiöltöztek: „Nem szép szavakat, — kenyeret akarunk!” Egy mellék útonban hírte en esőület megostromolt és kioltott egy pekboltot: mire a kozákok odarobogtak, a tömeg szétfutott, de az utcák sarkán újra gyülekezett és még ugyanaznap este újabb péküzletet fosztottak ki. E mozgalmakat egyáltalán nem Miljukovék rendezték és akkor még nem is igen gondoltak rá, hogy kihasználják; ez volt tudniük az igazi forradalom, melyet nem a nacionalisták kezdtek, hanem maga a nép.

Szombaton, március 10-én, a mozgalom már szervezeti szintűt és abban a szocialista képviselők (tehát nem Miljukovék) is részt-

vesznek. A tömeg nem hazafias dalokat énekel hanem azonnali békét követel. Ez forradalomnak indult.

Ugy látszik, Konovalov és Kerenski ezen a napon kezdenek hidat építeni a szocialisták és a progresszista mozgalom között, kiket valójában csak a kormány és a Protopopov-féle rendőrség iránt érzett undor csatol egymáshoz. Ezen a napon már a Putilov művek is sztrájkot hirdetnek és az egész város megtelek, haragvó munkátlan löszergyári munkásokkal. A hólvás egyre tart. Most már az egész várost kozáksotnyák szaguldják végig és a katonaság sortűzet ad a munkásokra néhány pekbolt előtt. Ugyanaznap kitör a nyomdásztrájk és egyetlen napilap sem jelenik meg, ami a pünikot fokozza. De a városi katonaság egy csapatot vonakodott a tömegre tüzelni. Ez volt a forradalom első igen komoly jele. A progresszisták, kik eddig is figyelemmel kísérték a dolgok menetét, most már aktív szerepre jutnak, mert a tehetetlen Galicin ostobasága folytat cári kézirat elnapolja a dumát.

Az ellenzéki képviselők azonban mind, a városban maradtak és hosszú tanácskozáson megbeszéltek, hogy a felkelést nem szabad a szocialisták kezében hagyni, hanem a nacionalista ellenzék céljaira kell azt tőkésíteni.

Közben a Nevszky Prospektben és a Miklós pályaudvaron leverik a villamlampákat és a sötétben a munkásság megütözik a katonasággal. Csaknem minden munkásnak revolvere van. Ugyanez éjszakán Galicin sürgős minisztertanácsot hív egybe és arra beszólítja az új „szentet”, Pitirim metropolitát is, valamint Cseglovitovot, a főrendiház elnökét. (Ezek most mind hőrtönben ülnek.) Akkor talán még egy kis ügyességgel meg lehetett volna állítani a mozgalmat. Semmi sem jellemzi annyira a helyzetet, minthogy ezen a rendkívüli éjszakai minisztertanácsban Protopopov meg sem jelent. Nem tartotta érdemesnek a mozgalommal foglalkozni. Bizott a kozákokban és bizott a századéves hűségű Preobrazszky-ezredben. Protopopov ezen az ominózus szombat éjszakán carszkojezselői palotájában üdült, hová Rodzianko ismételtelen telefonozott érte a minisztertanács egybegyűlétekor. Protopopov azt felelte, hogy őt hagyják békében, a kozákok majd elbánnak a néppel, őneki ezen az estén fontos spiritiszta szeánsza van és nem kíván zavartatni!

A Miklós pályaudvarnál a turkesztáni kozákok süvegüket hajították a nép közé egyetértésük jeléül; a munkásság éltette a békevágyó katonaságot és a progresszisták más-

IRODALOM ES MŰVESZET.

* A színház hírel. Vasárnapi előadások. Vasárnap délután 3 órakor Léhár kitűnő operettje a Cigányszerelem kerül előadásra. Este 7 órakor rendező helyárrakkal Csárdás királyné sláger-operett folytatja diadalmas útját a premier szereplőivel. * Ifjúsági és népies előadás. Szombaton, március 31-én délután Kőmives Kelemen kitűnő ujdonság kerül előadásra. Ennek a rendkívül sikert aratott színjátéknak ez lesz az első délutáni előadása. Az összes szereplők ugyanazok, mint az első bemutatónál voltak. Este 7 órakor rendező helyárrakkal a Csárdás királyné új világhírű operett.

* Könyvtári jour. A Kőlcsey-Egyesület április elsején, virágvasárnapján délelőtt 11 órakor tartja meg harmadik könyvtári jourját a kulturpalota könyvtárában. Ez alkalommal dr. Eszhardt Sándor, a budapesti Eötvös-kollegium tanára ismerteti a kulturpalota könyvtárának rendkívül értékes francia anyagát. A könyvtár a XVII. század végéről és a XVIII. századból származó francia munkákban ugyszólván páratlanul gazdag s ez az anyag szakszerű ismeretése az aradi közönség részére kellemes meglepetésül fog szolgálni. A megelőző jourokra szóló meghívók ez alkalommal is érvényesek, vendégeket szívesen látunk.

* Kiállítás a kulturpalotában. Az aradi művészek a háború alatt most rendezik első tárlatukat. Evek tanulmányának és szorgalmas munkájának eredménye az a kiállítás, mely méreteinél és művészi értékénél fogva felülmúlja az eddigieket. Együtt találjuk Arad egész művészvilágát: Rubletzky Gézát, Anyes Violát, Balla Bélát, Balla Frigyeszt, Fáory Pancit, Illencz Lipótot, Kálmán Lászlót, Latinka Elzát, Sz. Gréen Arankát, Pataky Sándort és Pap Vetust. A kiállítást, melyet az aradi Irodák és Művészek Szabadtársulása és a Képző és Iparművészeti Társulat együttesen rendeznek, április 1-én fél 11 órakor nyitja meg Kintzig János főispán. A megnyitáson képviseltetik magukat a város, a megye, valamint a város összes kulturintézményei.

* Aradi Tükör legújabb száma ma jelenik meg a szokottnál is gazdagabb tartalommal. Nyolc szenzációs cikkben foglalkozik az Aradi Tükör a legíríssebb társadalmi, irodalmi és művészi eseményekkel. Az Aradi Tükör egyes példányai a donánytözsédekben és a papirkereskedésekben kapható.

Hogy hoznak ítéletet egy katonai bűnperben.

— A hadosztálybírószág tanácskozási rendje. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Mint az *Aradi Közlöny* megírta, Hegedűs Ede alezredes bűnperében a nagyszebeni hadosztálybírószág szombat reggel hirdeti ki ítéletét. A perbeszédnek óta elhangzott időt a bíróság tanácskozásokra használja fel. Érdekesnek tartjuk, hogy a katonai büntető perrendtartás nyomán elmondjuk, hogy egy katonai bíróság miként hozza meg ítéletét, annál is inkább, mert az aradi közönség az érthető érdeklődéssel várt ítélettel kapcsolatban most igen behatóan foglalkozik ezzel a kérdéssel.

A katonai igazságszolgáltatásban járatlan publikum azt hiszi például, hogy a tárgyalást vezető hadbírónak ítélethozatalnál nincs is szavazati joga.

A katonai bűnvádi perrendtartás idevágó szakaszai szerint, miután az elnök, a tárgyalást vezető meghallgatása után, a főtárgyalást bezárta, a hadbírószág a jegyzőkönyvvezetővel együtt ítélethozatalra vonul vissza. Az ítélethozatalban a hadbírószágnak csak az a tagja vehet részt, aki a főtárgyalás egész ideje alatt jelen volt. A tanácskozás és szavazás közben a hadbírószág tagjai és a jegyzőkönyvvezető senkivel sem beszélhetnek.

A tárgyalást vezető összefoglalja a főtárgyalás eredményét és bevezeti a tanácskozást a hozandó ítélettel illetőleg. A tanácskozás befejezésével a szavazás a következő szabályok szerint történik:

Bűnügyekben a döntésnél az elnökkel együtt nem vehet több, vagy kevesebb hadbírószági tag részt, mint amennyi a főtárgyaláson résztvett. Csak a bírák és a jegyzőkönyvvezető lehetnek jelen. A szavazás módját és indokát a bírák titokban kötelesek tartani. A hadosztálybírószágnál elsősorban a tárgyalást vezető szavaz, azután szavaznak a többi bírák és pedig előbb a legalacsonyabb rangú és utána a magasabb rangú. Az elnök legutoljára szavaz.

Annak a kérdésnek az eldöntésénél, hogy valamely tény be van-e bizonyítva, nem a büntető törvénykönyv szakaszai, hanem a szabad és lelkiismeretes mérlegelés és a tény mellett és ellene felhozott bizonyítási anyag a mértékadó.

Ahol a törvénykönyv nem rendel el határozottan mást, ott minden határozathozatalnál abszolút szótöbbség, azaz az összes szavazatok felénél több szükséges. Ha a szavazatok több mint két részre oszlanak, úgy, hogy egyik véleménynek sincs meg a szükséges többsége, akkor a vádlott hátrányára leadott szavazatok a kevésbé hátrányosokhoz számítandók mindaddig, míg az abszolút többség létrejön.

A fő tény elbírálásánál el kell választani elsősorban azt a kérdést, hogy a vádlott a terhére rótt cselekmény elkövetésében bűnös-e, attól a kérdéstől, hogy milyen büntetés illeti és az előbbire kell előbb a szavazást elrendelni. Ha a vádlott több büntető cselekménnyel van vádolva, akkor minden egyes cselekményt illetőleg a bűnösség és nem bűnösség kérdésében külön kell határozni.

A büntetés mértéke fölötti tanácskozás csak azokra a cselekményekre történik, amelyekben a vádlottat bűnösnek mondták ki. Szabadságában áll azoknak a bíráknak, akik a vádlottat valamely büntető cselekményben nem bűnösnek találják, hogy szabadon a bűnösség kérdésében hozott határozatnál leadott szavazatukat a büntetés kimérésénél megismé-

teljék, vagy pedig a szavazástól tartózkodjanak. Ez utóbbi esetben úgy kell megszámolni a szavazatokat, mintha ez utóbbiak azokhoz csatlakoztak volna, akik a legkedvezőbb módon szavaztak volna a vádlott javára.

A hadbírószág az ítélethozatalnál csak arra van tekintettel, ami a főtárgyalás alatt történt. A hadbírószág a bizonyítás anyagát hitelesség és bizonyítás erejére nézve egyenként, mint benső összefüggésében, alaposan és lelkiismeretesen mérlegelni köteles és szabad meggyőződése szerint dönt.

Az ítéletet a tárgyalást vezető fogalmazza és az elnök, valamint a tárgyalást vezető és a jegyzőkönyvvezető írja alá. Az ítéletnek tartalmaznia kell a következőket:

1. A felírása, *őfelsége Ausztria császára, Magyarország apostoli királya nevében.*

2. A bíróság nevét, valamint a nevét és rangját a hadbírószág elnökének, a tárgyalást vezetőnek, a jegyzőkönyvvezetőnek, a katonai vádlónak és a védőnek.

3. A vádlott családi és keresztnévét, születési helyét, illetőségi helyét, korát, vallását, családi állapotát, rangját, csapattestét, címeit, lakhelyét.

4. A büntetendő cselekmény törvényes megjelölését, amellyel az eredeti vagy megváltozott vád illette.

5. A főtárgyalás napját és helyét, valamint az ítélethozatalát.

6. A vádlott elítélését, vagy fölmentését, vagy a bíróság illetékességét, vagy illetéktelenségét.

7. Az indokolást, amely a rendelkező résztől elkülönítendő.

Az ítélet meghozatala után nyomban kihirdeti, az elnök felszólítására, a tárgyalást vezető a hadbírószág nyilvános ülésében a vádló és vádlott jelenlétében, az ítéletet és annak lényegesebb indokait. Ha az ítéletet és indokolását nem lehet mindjárt írásba foglalni, akkor ennek három napon belül kell megtörténnie. Az ítélet kihirdetése után a vádlottat ki kell oktatni arra, hogy milyen jogorvoslatok állanak rendelkezésére az ítélet ellen.

TORVÉNYKEZÉS.

Kavarodás egy katonai áthelyezés körül.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Jung Adolfné sertéskereskedő följelentés tett Hlatkay Ernő előjárósági tisztviselő ellen aki azzal az ürüggyel, hogy fiát áthelyeztetni a gyalogságtól a lovassághoz, 4000 koronát vett föl tőle. Később azonban sem ígéretét nem teljesítette, sem a pénzt nem térítette vissza. Jungné erre csalásért feljelentést tett ellene.

Hlatkay a mai büntető bírósági tárgyaláson azzal védekezett, hogy egy báróval volt összeköttetésben, aki először 1500, majd 4000 koronát kért tőle az ügy elintézéséért. A tárgyalásra beidéztek Blau sertésbizományost, aki tud az ügyről, jelen volt, mikor Jungné az előleget kifizette. Utána Hlatkay kerülgette az asszonyt, végül azonban a pénz egy részét visszafizette.

Román János tanu azt vallja, hogy ő volt az, akinek útján Hlatkay visszafizetett 3000 koronát. A pénzt Kattenburg Frigyes grótnak szánták, aki egy országgyűlési képviselő ügy-

véd közvetítésével akarta az ügyet elintéztetni. A gróf jelenleg az olasz határon van. A képviselőt eleinte vonakodott Román megnevezni, később azonban bevallotta, hogy az *Péscha* Miklós dr. Zavarosan beszélt, azt mondta, hogy nem Hlatkaytól kapta a pénzt, hanem a gróftól, később pedig, hogy nem a gróftól, hanem Péschától, akinek a 3000 koronát ügyvédi honoráriumul szánták. A tanu megesketését nem rendelték el, mert lehet, hogy vádlott lesz belőle, ellenben a tárgyalást elnapolták Kattenburg gróf és Péscha tanukihallgatása miatt, hogy ezek világosságát derítsenek a zavaros ügyre.

§ A szökött katonai füzlettel. A temesvári hadbírószág ma folytatta *Jeszenszky György* bűnügyében a főtárgyalást az aradi kir. törvényszék épületében. A mai nap azzal telt el, hogy *Brindusa* Sebestyén dr. őrnagy-hadbíró tárgyalást vezető fölolvastatta az erdészeti gazdasági szakértők írásos szakvéleményét. A főtárgyalást holnap folytatják és ekkor a perbeszédre fog kerülni a sor.

§ Lábás Juci fényképe. Megírta az *Aradi Közlöny*, hogy *Lábás Juci* színművésznek fényképét egy budapesti találkahely tulajdonosnője milyen galád módon használta fel és hogy ezért a művész a bíróságnál tett feljelentést. Mint Budapestről telefonálja tudósítónk, *Lábás Juci* becsületsértési ügyében ma tartotta a tárgyalást a budapesti büntető járásbírószág és *Battagliavini Pálné*, a találkahely tulajdonosnőjét 4 hónapi fogházra és 1000 korona pénzbüntetésre ítélte.

Bevonulási parancs.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Varjassy Lajos polgármester a következőket teszi közzé:

A népfölkelésre kötelezetteknek az 1886. évi XX. illetve 1915. évi II. törvények alapján történt behívása folytán az 1872. évtől 1891. évig bezárólag terjedő időközben született továbbá a népfölkelésről vagy hadiszolgáltatásokról szóló törvény alapján kirendelt (igénybevett), de ezen szolgálatból időközben végleg elbocsátott összes 1867-1899. évi születésű magyar állampolgárok (munkások, kocsisok, hajásárok, stb.), ha a megtartott népfölkelési bejelentő pótsemlén, népfölkelési felülvizsgálaton, vagy utósemlén népfölkelési fegyveres szolgálatra alkalmasnak találtattak, 1917. évi április 16-án (legkésőbb délelőtt 11 óráig) — amennyiben névszerint felmentve nincsenek — a népfölkelési igazolványi lapon feltüntetett m. kir. honvéd kiegészítő, illetve cs. és kir. kiegészítési kerületi parancsnokság székhelyére népfölkelési tényleges szolgálatra bevonulni tartoznak. Mindazok az egyének, kik önkéntes belépés folytán a m. kir. honvédségbe vagy a cs. és kir. közös hadseregbe (akár mint egyévi önkéntesek is) a fent megjelölt napig besoroztattak, tényleges szolgálatra szintén 1917. évi április 16-án kötelesek bevonulni.

A m. kir. honvédségbe vagy a cs. és kir. közös hadseregbe önként belépni óhajtó népfölkelésre kötelezett a törvényes korlátok között a csapattestet maga választhatja, a tényleges szolgálatra történt bevonulása után azonban csak azon csapattesthez kérheti felvételét, a hová mint népfölkelésre kötelezett beosztását nyerte.

Mindazok a népfölkelésre kötelezettek, kiknek népfölkelési igazolványi lapjuk szerint a máramarosszigeti kiegészítési kerületi vagy az ugyanittani honvéd kiegészítő parancsnoksághoz vagy pedig Csikszeredára a honvéd kiegészítő parancsnoksághoz kellene bevonulniuk.

figyelmeztetnek, hogy nem Máramarosszigetre, hanem Szatmárnémetibe és nem Csikszere-dára, hanem Székelyudvarhelyre, az ezen

helyekre áthelyezett kiegészítési kerületi, illetőleg honvéd kiegészítő parancsnokságokhoz vonuljanak be.

Előkelő gabonacsempészek letartóztatása.

— A polgármesteri titkár. — A beteg gróf főtárgyalása. —

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Quella Sándort, Charlottenburg polgármesterének titkárát tegnap letartóztatták, a letartóztatás nagy feltűnést keltett, annyival inkább, mert Quella a háború előtt 15 évig működött a charlottenburgi városi tanács irodájában, ahol a legkorrektebb s legbizalomra méltóbb hivatalnoknak ismerték.

A Birodalmi Gabona Központ e letartóztatással egy rendkívül nagy csempésztést hiúsított meg s tett lehetetlenné egy jól szövetkezett csempész társaságot. A nagyarányu bűntény értelmi szerzője tulajdonképpen nem Quella Sándor, hanem a Szárított Burgonya Értékesítő Társaság egyik alárendelt hivatalnoka, akivel a megtévedett polgármesteri titkár együtt működött a csalásban.

A charlottenburgi hivatalos lap a következőket írja:

Amint mi értesülünk a Birodalmi Gabona Központ hivatalnokai nem részesei a nagyszabású csempész ügynek, amely Quella polgármesteri titkár közreműködésével jött létre. A nagyszabású család végrehajtója a Szárított Burgonya Értékesítő Társaság egyik alárendelt hivatalnoka s a Gabona Központ hivatalnokai csak látszólag mentek bele a rosszhiszemű hivatalnok ajánlatának elfogadásába.

Az eset egyébként több oldalról nézve is rendkívül érdekes. Bbizonyosodott, hogy a legszigorubb óvatossági rendszabályok mellett sem lehet az élelmiszer csempésztést teljesen megakadályozni, egyszersmind a csempészek üzelmébe is betekintést enged.

A nyomozásban résztvevett egyik magasrangú rendőrhivatalnok a következő részleteket közli:

A lisztcsempészek, amelyek Quella Sándor charlottenburgi polgármesteri titkár letartóztatására vezettek, a Birodalmi Gabona Központ előtt régóta ismeretesek. Hosszabb idő óta követték a nyomot, hogy e csempésztés minden résztvevőjét kezeik közé kerithessék. Egy napon a Szárított Burgonya Értékesítő Társaság egyik alárendelt hivatalnoka Pflaumbaum nevezetű azt a kérdést intézte a Gabona Központ egyik hivatalnokához: hajlandó volna-e lisztcsempésztésben résztvenni. A hivatalnok igent mondott, de egyszersmind a megtett ajánlatról rögtön referált felettes hatóságának. A Gabona Központ, amelynek érdeke volt, hogy a csalókat ártalmatlanná tegye, megbizta hivatalnokát, hogy Pflaumbaummal és társaival látszólag egyezzen meg, családja törbe, hogy aztán kézrekerithessék mindnyájukat. Egyszersmind egyik berlini malom által száz zsák lisztet utalt át a charlottenburgi városi tanács számára, amint azt Pflaumbaum kívánta a hivatalnoktól.

Pflaumbaumnak ettől fogva könnyű volt a dolga, mert a charlottenburgi tanácsban ott ült a férfi, akivel már megelőzőleg tisztába jött: Quella polgármesteri titkár, ki éppen a lisztelosztó hivatalnok volt a megbízott főnöke. Pflaumbaum megkapta Quella segítségével a szállítási igazolványt a száz zsák lisztre, amelynek most már csak a kicsempésztése volt hátra. A legközelebbi napon egy katonai autóval állott meg Pflaumbaum a berlini malom előtt, felmutatta

a charlottenburgi szállítási igazolványt, mire a lisztet megkapta. Pflaumbaum nem vette észre, hogy a Gabona Központ hivatalnokai éber szemekkel figyelik s alig indult el az 6 teherautója, azonnal követte titokban egy másik automobil, melyben a Gabona Központ hivatalnokai ültek. Pflaumbaum a száz zsák lisztet egyik ismert nagy charlottenburgi vendéglő raktárába vitte, este pedig találkat adott a Gabona Központ hivatalnokának, ki szintén résztvevett a csalásban a Kurfürstendamm egyik előkelő kávéházában, ahol a nyereségen voltak megosztva. A hivatalnok el is ment ide, de vele együtt egy rendőrségi megbízott is, aki aztán a pénz átadásánál Pflaumbaumot letartóztatta.

A Gabona Központ a legközelebbi napon elhozatta a vendéglős raktárából a lisztet, a melyből azonban már ekkor huszonnyolc zsák hiányzott. Quella titkár lakásán házkutatást tartott a rendőrség, ahol mindössze ötezer márka készpénzt talált. E pénz is valószínűleg az eladott liszt árából származik.

Ugyanesek nagyarányu gabona csempésztésről ad hirt, az egyik poseni lap:

— Az itteni büntető törvényszéken ma kezdődött Mielezyszky Ignác gróf ügyének főtárgyalása, aki elítélt gabonakészleteknek a maximált áron felül való eladásáért s más hadi rendeletek áthágásáért áll most a bíróság előtt. A gróft a múlt év december 22-én tartóztatták le Posenben s ez az eset a lengyel arisztokrata körök között nagy feltűnést keltett, mert a grófi család a lengyel arisztokrata körök között nagy feltűnést keltett, mert a grófi család a lengyel nemesi familiák egyik legtekintélyesebbje s Posenben sok nagy birtokkal rendelkezik. A gróf testvére annak a Mielezyszki Mátyás grófnak, ki néhány év előtt Dókowy-Mokrei kastélyában ifju nejét s unokacsését, kiket bizalmas együttlétben talált, agyonlőtte. Mielezyszky Ignác gróft a háború elején, mint főhadnagyot hívták be katonai szolgálatra s végig küzdötte a hadjáratot keleten és nyugaton, míg egy nehéz lövés miatt, mint rokkantat hazaküldötték. A hadjárat folyamán kapitánnyá lépett elő, a vaskezeset is megkapta. Most azzal vádolják, hogy 1915—16. években sokkal nagyobb tömegű árpát vont el a közlelmelés elől, mint amennyire saját gazdaságaiban szüksége lett volna s e nagymennyiségű gabonaműt horribilis áron adta el. Azonkívül a vádhatóság véleménye szerint kijátszott egy egész sor hadirendeletet.

A gróft ez üzelmek miatt letartóztatták, a fogságban azonban csakhamar súlyos beteg lett, úgy, hogy át kellett szállítani a vizsgálati fogház kórházába. Innen vitték el a mai tárgyalásra, amelyen heves viták keletkeztek afelel, hogy a gróf ügyét a betegségének mostani stádiumában lehet-e tárgyalni, vagy nem. A gróf és családja kívánja a tárgyalás megkezdését és lefolytatását, a vádhatóság ellenben kifogásokat tett.

Hajóhadunk 1916-ban.

Irtá: Móri Antal dr.

Nem akarunk itt dagályos beszámolót adni. Olyan csatákat, amilyen a skagerraki volt, a mi hajóhadunk nem vívhat, ahhoz nagyon is hatalmas a tulerő. Hiszen kis hajóhadunkkal nemcsak a sokkal nagyobb olasz, hanem még nagyobb francia és azonkívül az angol Földközi-tengeri flotta áll szemben. Cirkálóutak, amilyeneket az Emden és a Mőve tett, szintén lehetetlenek, mert a Földközi-tenger az Atlanti-Oceánhoz képest ugyszólván csak mosdótál. Azonkívül a Földközi-tenger levegője a ködös Északi-tengerhez és az Atlantihoz képest veszedelmesen tiszta. A cirkáló tehát, amely kimerészkednék, egy-kettőre az üldözők egész raját vonná magára és a nagy farka nemcsak a nyul halála, hanem az oroszlánnak is veszte.

Mit végzett hát az elmúlt évben derék hajóhadunk a nehéz viszonyok dacára? 1916-ban a cs. kir. hajóhad munkája megsemmisítette a következő ellenséges hadihajókat:

1916. december 12-én a Regina Margherita olasz csatahajót (13,400 tonna, épült 1901-ben), elsüllyesztette egy, a cs. és kir. tengeralattjáró által lerakott akna.

1916. január 8-án egy aknánk elsüllyesztette a Citta di Palermo olasz segédcirkálót (3,400 brutto regisztertonna.)

1916. június 8-án az U 5 elsüllyesztette Valonánál a Principe Umberto olasz segédcirkálót (8,000 brutto regisztertonna.)

1916 június 23-án az U 15 elsüllyesztette a Citta di Messina olasz segédcirkálót (3,500 brutto regiszter tonna.)

1916 március 18-án az U 6 elsüllyesztette a Renaudin francia torpedórombolót (800 tonna, épült 1913-ban.)

1916 június 23-án az U 15 elsüllyesztette a Fourche francia torpedórombolót (746 tonna.)

1916 július 10-én az U 17 elsüllyesztette az Impetuoso olasz torpedórombolót (680 tonna.)

1916 július 14-én két torpedónaszádunk elsüllyesztette a Balilla olasz tengeralattjárót.

1916 július 15-én egyik aknánk elsüllyesztett egy angol tengeralattjárót, neve ismeretlen.

1916. július harmincegyedikén szákmányoltunk a Giacinto Pullino olasz tengeralattjárót, legénységével együtt.

1916. szeptember 15-én L 135 tengeri repülő járművünk a Foucault francia tengeralattjárót elsüllyesztette. A tiszteket és a legénységet foglyul ejtették.

Ezenkívül az olaszok tengerészeti repülőgépeink működése következtében 3 léghajót veszítettek. Az egyik 1916. augusztus 5-én Liszánál égő állapotban lezuhant, 1916. augusztus 12-én az L 126 tengerészeti repülőgép levegőbe röpítette a Campaló léghajócsarnokot Velence mellett, a benne levő léghajóval együtt, 1916. szeptember 11-én a jesi-i léghajócsarnokot egy léghajóval együtt elpusztítottuk.

Végül Velence ismételt bombázásai egyikénél több mint egy tucat olasz páncélos motorosónakot elsüllyesztettünk.

Az 1916. évben ellenségeink a cs. és kir. hajóhad tevékenysége következtében elvesztettek összesen 1 csatahajót (13.400 tonna), 3 torpedórombolót (összesen 2246 tonna), 3 segédcirkálót (összesen 15.900 tonna), 4 tengeralattjárót és 3 léghajót. Magától értetődik, hogy ezek az adatok csak a föltétlenül megállapított ellenséges veszteségekre vonatkoznak.

Ezzel szemben a cs. és kir. hajóhad csak 2 tengeralattjárót veszített és pedig: 1916. május 15-én az U 6-ot és 1916. október 16-án az U 16-ot. A veszteségek összehasonlítása minden szónál ékezebben beszél.

Husvétra várják a békét az orosz csapatok.

— Egy aradi főhadnagy nyilatkozata. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

B. Endre aradi főhadnagy ma érkezett haza az orosz frontról és rendkívül érdekes adatokat mondott el az Aradi Közlöny munkatársának arról, milyen mozgalmas volt az élet az orosz front egyik szakaszán akkor, amidőn az orosz csapatok hirül vették a cár birodalmában kitört forradalmi eseményeket.

— Egy reggel, — mondotta a főhadnagy — a legnagyobb csodálkozással tapasztaltuk, hogy az orosz csapatok a puskájukat a drótakadályok elé támasztották, néhányan pedig bajonettjüket a földbe szúrták és a fegyvertusára fehér zsebkendőt kötöttek. Azt hittük, hogy törbe akarnak csalni bennünket, mert már előfordult olyan eset is, hogy az oroszok megadást színlelve a lövészárókig esalták katonáinkat és aztán elfogták, vagy pedig felemelt kézzel közeledtek felénk és ekkor közvetlen közelségből kézigránátokat, dobáltak hozzánk. Ezért nagyon óvatosan fogadtuk az ellenség barátságos viselkedését és nem mutattunk hajlandóságot a békülésre. Fél órai szünet után mintegy hatvan főből álló orosz csapat közeledett hozzánk, akik között számos tiszt is volt. Amikor már közel jutottak hozzánk, mosolygó arccal kiáltottak felénk:

— *Magyarszki jó barátok vagyunk, ne bántsatok bennünket.*

— *Adjátok meg magatokat* — válaszoltunk nekik, amire ők a következő érdekes kijelentést tették:

— *nem adjuk meg magunkat, habár tudjuk, hogy Oroszországban kitört a forradalom és odahaza valóságos testvérgyilkolás folyik. Azért jöttünk, hogy bejelentsük nektek, hogy mi tudomásul bírunk az oroszországi viszonyokról.*

— *ugy értesítettek beannunket, hogy az orosz husvét napján megkezdődnek a békétárgyalások.*

— Rendkívül meglepett bennünket az oroszok eme kijelentése, mert akkor mi is csak homályos híreket kaphattunk az orosz forradalomról. A muszka fronton egyébként most számos jel árulja el, hogy Oroszországban szomorú állapotok uralkodnak.

Károlyi Mihály gróf mentelmi joga.

(Brandsch Rudolf mosakodása.)
(Saját tudósítónk telefonjelentése.)

Az országgyűlési képviselőház ma délután Szász Károly alelnök elnöklétével ülést tartott, melyen folytatólagosan tárgyalta a kivételes hatalomról szóló miniszterelnöki jelentést.

Napirend előtt Polónyi Dezső szólalt fel és Károlyi Mihály gróf mentelmi jogának megsértése miatt tett bejelentést a Háznak. Károlyi Mihály grófot a múlt évben megválasztották a hágai "Tartós béke liga" igazgatójává és felszólította egy bizottság, hogy a külpolitikai ellenőrzésre szolgáló szakosztályában foglaljon helyet. Polónyi kifejtette ezután, hogy a tartós béke mindnyájunknak érdeke és a háború célja is csak ez, mint Vilmos császár kijelentette. Károlyi Mihály grófnak a hágai béke liga tagsági helyének elfoglalása miatt mégis kellemetlenségeket okoztak. A cenzura elfogta egyik levelét és a vezérkari irodához, onnan pedig a hadseregparancsnoksághoz küldte, ezután pedig a honvédelmi miniszter tudtára adta a dolgot. Innen az igazságügyi referenshez került az ügy és ezután rendeletet adtak ki Károlyi Mihály grófnak, melyben felszólítják, hogy adjon nyilatkozatot katonai hatóságának ez ügyben való álláspontjáról. A katonai büntető törvénykönyv szerint katonának nem lehet politikai egyesülésnek tagja. A katonai büntetőperrendtartás azonban megköveteli a mentelmi jog tiszteletben tartását. De csakis a Ház hozzájárulásával és a mentelmi jog felfüggesztésével lehetne Károlyi ellen az eljárást megindítani. A háború alatt ilyen eljárást senki ellen nem lehet indítani. Feltűnőnek tartja a szót, hogy épen Károlyi Mihály gróf ellen indítanak ilyen akciókat. A képviselőháznak kötelessége a mentelmi jog szigorú megóvása felett őrködni.

Szász Károly elnök a felszólalás után kihirdette, hogy a bejelentést a Ház tudomásul

veszi és azt kiadja a mentelmi bizottságnak, mely megvizsgálja az ügyet és jelentést tesz annak állásáról a Háznak.

Ugyancsak napirend előtt szólalt fel Brandsch Rudolf szász nemzetiségi képviselő személyes megtámadtatás címén, mert Siegescu József február 28-án mondott beszédében azt a kijelentést tette, hogy egyes szász nemzetiségű képviselők külföldi lapokban a magyarság ellen cikkeket írtak. Ennek a kijelentésnek kapcsán pedig Tisza István gróf miniszterelnök közbeszólt és ezt mondta: A Brandsch-féle alakok. Miután ez a gyanúsítás hazafiságát súlyosan sérti, különösen a közbeszólást kell visszautasítania. Ősei mintegy nyolcszáz éve élnek Magyarországon. Siegescu József az ő barátjával, Korody Lutzsal is foglalkozott.

Fráter Loránt közbeszólt: Madarat a tolláról, embert a barátjáról...

Brandsch Rudolf kijelenti, hogy Korody hazafisága van olyan nagy, mint azoké, akik követ dobtak rá.

Fél millió tonnát veszített Anglia.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Berlin: A Wolff-ügynökség jelenti: Február hóban, mint március 17-én jelentettük, összesen 368 kereskedelmi hajót süllyesztettünk el, 781500 brutto tonnatartalommal. Ebből 292 ellenséges hajó volt és pedig 169 angol, 47 francia, 7 belga, 2 portugál, 1 japán. 33 hajónak nem tudtuk megállapítani nemzetiségét, azonban valószínűleg 20 ezek közül is angol, úgy, hogy az angolok fél millió tonnát veszítettek februárban.

Roma. A tengerészeti minisztérium jelenti: Március 25-én végződő éviolyamban 527 külföldi nemzetiségű hajó futott be. Olasz kikötőkből kiindult 489 hajó, összesen 275560 tonnatartalommal. Olasz hajó 4 süllyedt el, egyenként 7000 tonna tartalommal.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: Német tengeralattjárók Inner szigettől nyugatra roncsot találtak, amelyet egy elsüllyedt hajónak tartanak. A roncs oldalára Maully név van ráírva, amelyet egy 1000 tonnás angol torpedóromboló viselt, amely ugyilátszik elpusztult.

Artatlanul

kétszer letartóztatott tiszt.

(A hadbíróóság felmentő ítélete.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Még a háború első esztendejében letartóztatták különböző terhelő tanuvallomások alapján kelenföldi Kelenffy Béla szekerészhadnagyot. Az volt a vád ellene, hogy egy itteni cég üzletvezetőjével összejátszva, a hadvezetőség által alkalmazott fuvarosok részére ponyvákat vásárolván, a számlákat fiktív módon magasabb összegről állíttatta ki, a különbözőzeti összeget pedig bűntársaival megosztotta. Közel tizenkét hónapig tartó vizsgálat és a legkülönbözőbb tanúságtételek és visszavonások után a temesvári katonai ügyészség Kelenffy ellen az eljárást megszüntette. Időközben főhadnaggyá lépett elő, a gyalogsághoz került, amidőn 1916 május közepén az Isonzó fronton csaknem közvetlenül roham előtt a temesvári hadosztálybíróóság távirati megkeresése folytán újból letartóztatták. Ezen újabb letartóztatás oka az volt, hogy Sohl Péter, aki egyéb ügyből kifolyólag Laibachban is volt tartóztatva, korábbi vallomását visszavonva, azt adta elő, hogy Kelenffy tényleg nagy összegű províziót kapott, őt pedig rá akarta beszélni, hogy az egész dolgot vegye magára, lévén ő csak altiszt, akire nézve a rangvesztés sokkal csekélyebb következményekkel jár, mint egy tisztre.

Újabb tíz havi vizsgálati fogság után kezdte meg a temesvári hadosztálybíróóság ezen bonyolult ügynek a tárgyalását. A tárgyaláson Jankovits alezredes elnökölt, azt Löescher János dr. főhadnagy hadbíró vezette, a vádat Eisler Rudolf dr. főhadnagy hadbíró képviselte, a védelmet Hardu Frigyes dr. látta el. A három napig tartó tárgyalás érdekes fordulatokkal és megújuló izgalmatokkal volt teljes. A legelső napon kihallgatott Sohl Péter ugyanis terhelő vallomását teljes egészében fenntartotta. Előadta, hogy számvivő altiszt, minőségében jelen volt a ponyvák kialakításánál és előadta azt, hogy terhelte tényleg megkérte őt arra, hogy az ügy ódiumát vegye magára, beismervén előtte azt, hogy a cégtől nagyobb összegű províziót kapott, amelyet még másokkal is meg kellett osztania.

A tárgyalás harmadik napján közvetlenül a vád és védbeszédek előtt Löescher dr. szükségét látta annak, hogy a vád terhelő tanujához néhány kérdést intézzen. Már az első érdemleges kérdés után meglepetést keltett a tanu válasza, hogy a kérdésre adandó feleletre nem bírja magát elhatározni. Következő kérdésekre azt felelte, hogy nem emlékszik.

Eisler dr. katonai ügyész erre figyelmeztette, hogy most tanu, akinek kötelessége az igazat vallani, akinek tehát kertelni nem lehet. Mire a tanu teljesen megtörve előadta, hogy eddigi vallomása feleletnek folyománya, valójában nem térhet beti Kelenffyt, a vizsgálati fogságtól való rémület váltotta ki belőle az eddigi vallomást, amely elejétől végig valótlan.

Eisler dr. katonai ügyész ezen vallomás után a katonai Btk. 502. szakaszára alapított és csalásra irányuló vádat elejtette, kérés egyúttal az iratoknak a hamis tanuzás miatti eljárásnak Sohl Péter ellen leendő folyamat tétele céljából a katonai ügyészséghez való áttételét.

A hadosztálybíróóság ezen kijelentés után Kelenffy Bétát a vád és következményei terhe alól ítélettel felmentette és nyomban szabadlábra helyezte. A ítélet jogerős.

LEGUJABB.

Ejjel 2 óraker érkezett
telefonjelentés.

Nem avatkozunk

Oroszország belügyeibe.

— Fogságba vetett tábornokok. —

Bécs. A Pester Lloyd jelenti: Itteni hivatalos körök a leghatározottabban visszautasítják azt a ráfogást, mintha a központi hatalmak Oroszország belügyeibe akarnának beavatkozni, és a békekérdéssel kapcsolatosan kívánatosnak tartanák, hogy a cárt újból hatalomhoz segítsék. A központi hatalmak politikája csak arra szorítkozik, hogy minden a forradalom által kieszközölt változtatást és abból kialakulandó rendet üdvözöl, amely csak a békekérdést előmozdítja.

Rotterdam. Pétervári jelentések szerint több hadtestből külön hadsereget formálnak, amely a pétervári helyőrség szolgálatát fogja ellátni. Dorpatban a helyzet a legkevésbé sem kilégítő. Zsidó diákok külön milicsapatokat alakítottak, amely összeült a hatóságokkal. Az összeütkezésnek sok áldozata van. Kiewben Ivanov tábornokot letartóztatták. Most már Ewert, Gurko és Ivanov, kifüggesztés alatt hadseregszereplők vannak fogságban.

Kopenhága. Miljukov újból nyilatkozott a helyzetről, azonban Oroszország hadicéljairól csak igen homályosan. Megemlíttette, hogy az osztrák-magyar monarchiában elnyomott kis nemzetiségeket föl kell szabadítani és a török kérdést megoldani Oroszország javára. Miljukov további fejtegetései is tartózkodóak voltak.

Rongyos bíró ítélkezik

az évszerezes kofa felett.

— A tisztviselők kívánságai
a kormány előtt. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A szegedi tisztviselők nagy gyűlése foglalkozott azzal a veszedelemmel, amely a fixizetű állami és városi tisztviselői kart a háborús drágaság következtében fenyegeti és miután Somogyi Szilveszter polgármester a háborús magyar tisztviselőkről megfestette a találó igaz színekkel a sötét portrét, a nagygyűlés elfogadott egy „igen sürgős” és a kormányhoz intézendő kérvényt, amely felsorolja a helyzet megvilágítására szükséges adatokat és megjelölte a segítség eszközeit.

A kérvény főbb részei a következők:

— Siralmas állapotunk néhány élő példája gyanánt felsoroljuk, hogy a bíró, a pártatlan igazság őre és a szigorúan bírságoló rendőrkapitány bizony-bizony *teszladozottöltözékben* *ítélkezik* az aranyékszeres és bársonyruhás *úrdragító koták felett*; a pénzügyi közigazgatási tisztviselő kopott kabátban tárgyal az előkelően ruházódó hadseregszállítókkal; a tanár pedig ferdésarku cipőben magyaráz a tanulóknak és a nem mindig meleg tanteremben ócska felöltővel kell takargatnia ruhájának egyes feltűnő fogyatékoságát.

Türelmetlen és szegényletes köztisztviselői nyomorunk ideiglenes enyhítésére ugyszólván a tizenkettedik órában, de mégis teljes reménnyel kérjük a nagyméltósága n. kir. kormány útján a következő:

1. tisztességesebb és tisztább munkavégzési eljárás.
vagyis az asztali és ágytiszviselésünk pótlására.

a nőten kartársaink részére 1000 korona és a nő, illetve gyermekes köztisztviselők és alkalmazottak számára vissza nem térítendő adományképpen 1500 korona rögtöni segélyt;

2. megélhetésünk biztosítására a törzsfizetés mérye alapján az V—XI. fizetési osztályú köztisztviselők, valamint a fizetési osztályokba nem sorozott állami és városi alkalmazottak részére 100 százalékos háborús segélyt;

3. államilag szervezendő és ellenőrzendő közlekedési hivatalok és beszerzési források mielőbbi megteremtését, ahol az elsőrendű főbb élelszükségleti és ruházati cikkeinket a jól bevált jegyrendszer útján mindenkor fedezhessük kellő mértékben, mert csak ily módon véljük biztosítottak a fentebbi 2. pont alatt kívánt mérvű jövedelemgyarapodás esetében is csak türelhető megélhetésünket.

Meghíusult

francia támadások.

Berlin, március 29. (Hivatalos.) A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati haretér:

Lens és Arras között élénk ágyuharc folyt, amely éjjel is tartott. A Croisellesnél és Ecoust St.-Meinnél (Bapaumetól északkeletre) tegnap reggel kifejlődött ütközésben az angoiok biztosító csapataink előretörése folytán számos halotton kívül foglyokban egy tisztet és 54 főnyi legénységet vesztek. A Champagneban a franciák a nap folyamán a tőlük elvett árkok visszafoglalására több támadást indítottak. A támadások nagy veszteségek mellett meghíusultak. A Maas balpartján tegnap a 304-es magaslat ellen készülő francia előretöréseket védőtűzünk meggátolta. Ma reggel egy széles arcvonalon előretörő támadás tűzünkben, egy helyen pedig ellentámadásunk folytán meghíusult. Verdunól keletre repülőink lelőttek két megfigyelő léggömböt. Légi harcokban és védőtűzünkkel négy ellenséges repülőgépet lőttünk le.

Keleti haretér:

Altalában nyugalom uralkodott.

Macedóniai haretér:

A helyzet változatlan. — **Ludendorff**, első főszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

HIREK.

Öt korona honorárium és más egyéb.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

... legendák fognak keringeni és késői unokák fogják megénekelni a má... Valamikor babhegyek emelkedtek az apró kertek végein, friss, csiklándozó kenyérrillat csapta meg a péküzlet előtt elhaladó orrát és a kissé tehetősebb embert, ha rojtos ruhában lépett a szürke aszfaltra, megvető szommal nézte végig a másikat, ki szintén olyan gazdag volt mint ő, vagy talán még szegényebb.

Egy általánosan ismert, közszeretőnek örvendő gazdag aradi öreg urnak Kohn S. N.-nek a napokban kiféslett hűséges kabátja, de mivel a mai drága világban nem látta ajánlatosnak, hogy újat vegyen, keresett egy szabómeistert, aki hajlandó lenne az öreg kabátba ifjúságot varázsolni. Nagy keresés után egy nagy udvar sötét zugában talperezett egy olcsónak mondott mestert, akinek

elmondotta, hogy mi járásban van, mire a következő választ kapta:

— *Helyes, elvállalom, de kikötöm a következő honoráriumot: öt korona, egy adag bab, egy adag nullás liszt és egy adag kenyér. Azt hiszem elég jutányos árat számítottam!*

Szegény öreg ur, alkudozni próbált, de nem sikerült. Pedig szívesen fizetne több pénzt is, de hol szerezi be a bab stb. adagokat, mikor még magának sem elég, amit kap? Most mégis megkísérelte, hogy tárgyalásba bocsátkozzék a mesterrel, hátha sikerülni fog az adagok helyett más tiszteletdíjat kikötni.

— **A királyi pár Budapesten.** Félhivatalosan jelenti: Ófelsége a király és a királyné a husvéti ünnepek után Budapestre jönnek.

— **Német hadsereg Mexikóban.** Párisból jelenti: A Petit Parisien jelenti Washingtonból: Nagy a nyugtalanság, mert mexikói jelentések szerint a határon túl 150—200.000 németből álló hadsereg képződött, amelyről nem tudják, hogy Caranzával, Villával vagy Diazzal tart-e. Tény az, hogy a németek befolyása Mexikóban tért nyert.

— **Küüntetett aradi főhadnagy.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király Kalmár Béla 33-ik gyalogezredbeli főhadnagyot az ellenség szemben tanúsított vitéz magatartásának elismeréséül a kardok egyidejű adományozása mellett a signum laudissal tüntette ki. Kalmár Béla a háboru kitörése óta teljesít szolgálatot a fronton, küzdött az orosz haretéren, a Kárpátokban, két ízben a bukovinai fronton és e küzdelmek alatt négyszer sebesült meg.

— **Zavargások Olaszországban.** Luganoból jelenti: Olaszországból nem érkeztek megbízható hírek. Turinban, Milanóban és Közép-Itália több kisebb városaiban zavargások voltak. Beszél, hogy a király Rómából a frontra utazott, mert ott nagyobb biztonságban érzi magát.

— **Munkanélküliek összeírása.** Budapesti telefonálja tudósítók: Az 1899—1895 évben született munkanélküli férfiak összeírásának ügyében a főváros tanácsa hirdetményt bocsát ki, mely szerint a fönti években született férfiak, akik jelenleg munkanélküli vannak, április 1-én a katonai ügyosztálynál jelentkezni kötelesek.

— **A nikkell húszfilléresek halála.** A nikkell húszfilléreseket az állami pénztárak tudvalevően csak április 30-ig váltják be. A belügyminiszter megbízásából Némethy államtitkár most utasította a törvényhatóságok vezetőit, hogy a népet világosítsák fel erről.

— **Elhunyt újságíró.** A Vidéki Hírlapírók Országos Szövetségének tiszteletbeli választmányára mély fájdalommal jelent, hogy régi, derék, kedves tagja, Pál Aladár életének 40-ik évében, hosszú, gyötrelmes szenvedés után meghalt. Temetése ma délelőtti 11 órakor volt a gyárvasári Városmegyei Sírkertben.

— **Törvényszerű kerékpárlopások.** A rendőrségre napok óta számtalan feljelentés érkezett ismeretlen tettes ellen, akik nap mint nap egy egész sereg kerékpárt lopott el. A rendőrség erélyesen nyomoz a kerékpárlopásokról és egyúttal az orgazdak utas is, akik a kerékpárokat a tulajtól megrettek. Ma is több kerékpár eltűnést jelentettek be. Többek között Simó Károly dr. is feljelentést tett a tolvaj ellen, aki egy finom kerékpárját lopta el.

LEGUJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Külön béke hírek az amsterdami tőzsden. — Betiltott háborus orosz lapok.

Zürich. A Neue Züricher Zeitung táviratozza Hagából: Az amsterdami tőzsden, amely jól informált szokott lenni, tartja magát az a hír, hogy Oroszország különbékeje küszöbön áll. Svájce diplomatái körében sem tartják e hírt egészen alaptalannak.

Frankfurt. Stockholmi jól értesült forrásból jelenti a Frankfurter Zeitung: Az utóbbi napokban előkelet svéd cégek től Oroszország részére nagy rendeléseket eszközöltek, amelyek kizárólag békeárukra szorítottak.

Stockholm: Kerenski igazságügy-miniszter jelenleg egy vádiraton dolgozik a cár és a cárné ellen, akiknek kémkedést vetnek szemükre. A cárnéról azt állítják, hogy Carszkoje-Szelóból titkos drótnélküli telegramm állomáson katonai és politikai titkokat elárult Berliennek. A katonák és munkások tanácsa az ideiglenes kormányznak azt a rendeletét, mely ki-

mondja az általános sajtószabadságot, hatályon kívül helyezve, beszüntette a háboru tolyatására uszító jobbpárti lapokat. A Novoje Vremját és Rjeczet pedig tilgyelmeztették, hogy ha a háborus propagandát folytatni fogja, szintén be fogják tiltani. A hadügyminiszter elrendelte, hogy a Ruszkij Invalíd napilappá alakuljon át és a kormány politikáját terjessze a hadseregben. A szociálisták azonban ezt is betiltották.

Genf. Az Echo de Paris jelenti Pétervárról: A helyzet napról-napra ködösebb lesz. A szociálisták forradalmi tanácsa, amely Cseidze elnökielte alatt ülésezik, proklamációkat osztogatott szét, melyben nem kevesebbet követelnek, mint hogy a hadsereget szerejék le.

Stockholm. Ruszkij tábornokot, aki elsőnek esatlakozott a forradalomhoz, protektorai generalísszimusszá akarják megtenni. Kérdés, hogy Alexejev alárendeli-e magát Ruszkij tábornoknak, vagy pedig lemond.

— Fegyházra ítét hadsereg szállító. Nagy-

váradról jelentik: Moskovitz Mór hadseregszállítási bűnperében 3 heti zárt tárgyalás után ma hozta meg a királyi törvényszék az ítéletet. Moskovitzot tudvaevőleg vesztegetési kísérlettel vádolnak egy elemzési ügyben. Az ítélet bünsnek mondotta ki azáltal, hogy a szerződésben kikötött 6-os liszt helyett 200 zsák 7 $\frac{1}{2}$ -es és 300 zsák 7 $\frac{1}{4}$ -es lisztet szállított a hadseregnek és Menkes Lipót és Ujházy Mór elemzési főhadnagyokat ezer-ezer koronával meg akarta vesztegetni. A királyi törvényszék ezért Moskovitz Mór 2 évi fegyházra és 5000 korona pénzbüntetésre, valamint 5 évi hivatalvesztésre ítélte. Alkalmazottját, Rugles Mór fölmentették az ellene emelt vád alól. Ujházy Moskovitz Mór az ítélet hallatára elájult, úgy hogy az ülést néhány percig föl kellett függeszteni.

— Ötezer kérvény a német birodalmi gyűlés előtt. Berlinből írják: A háborus éveken rengeteg kérvényt intéztek a német birodalmi gyűléshez. Csak az utolsó esztendőben ötezer-nél többre rug a számuk. Ezek között van egy, amelyben egy P. Martonné nevű veckerműndei asszony azt kéri, hogy a birodalmi gyűlés vállalja el újszülött fiának keresztapagságát. Egy wiesbadeni tábornok arra kéri a birodalmi gyűlést, hogy ünneplés formában mondjon köszönetet a hadseregnek, egy ezredes pedig indítványozza, hogy Vilmos császárnak adják meg „a hü” melléknevet. Természetes, hogy tömerdek feltaláló is a birodalmi gyűléshez fordult olyan hadigépekkel, robbanószerekkel és más egyébvel, a melyek biztosítják a védelmet. Egy berlini ur a birodalom régi kölcsönének kurzusát akarja megjavítani saját külön rendszere szerint, egy frankfurti lakos a negyedmárkás érmek verését ajánlja, egy müncheni polgár pedig egységes birodalmi bélyeget hoz javaslatba. A fiatalokak eitiltását a donányzástól egész sereg kérvény sürgeti, sőt van olyan, amely egyáltalában meg akarja tiltani Németországban a donányzást. Tucatjával vannak kérvények az agglégényadó, az osztrákadó és a lakasadó behozataláról, ezenkívül vannak kérvénytervezeteket nyújtott be azoknak a romádoknak a megadóztatásáról, akiknek egyetlen szövetséges ál-

tamban sincs állandó lakásuk.

— Kép Gyula és Tarsa os. kir. udvari szállítók Szeged. Délmagyarország legnagyobb női divat áruháza, mely páratlan hírnevét annak köszönheti, hogy a legválasztókosabb igényeket is kielégítő meglepő divatházában úgy a legujabb modellek, mint az áruk sokasága költség kímélésben és izlésben megérdemli a vasuti közlekedés által való hozzájutást a n. é. közönség tudomására hozza, hogy az összes női divat újdonságok, kész női köpenyek, impregnált seiyom köpenyek, kész női kosztümök, seiyom és lengerie toilettek, köpenyruhák, blousok, pongyolák, jouponok, fűzők, fűzővédők, női modell kalapok a legujabb divat kreációi raktárra érkeztek. Szörme szücsárúk — saját szücsműhely, hol alakítások is elvállalhatnak — perzsia, sealskin köpenyek, vállzállórok, karimantyuk minden nemes szörme fajból állandóan dus raktárral rendelkezik. Mérték osztályában mennyasszonyi kelengyék, utcai, alkalmi, visit toilettek eredeti modellek után mérték szerint készülnek. Modell termékekben állandó kiállítás. 2042

— Kerpel kölcsönkönyvtár új könyv- és zenepótjegyzékei megjelentek. 901

KÖZGAZD-SÁG É KÖZLEKEDÉS.

— Repülő közlekedés Hamburgtól Konstantinápolyig Aradon keresztül. Hatalmas tőkével rendelkező német részvenytársaság van alakulóban oly célból, hogy rendszeres repülő forgalmat létesítsen Hamburg és Konstantinápoly között. A légi közlekedésbe természetesen Magyarország legnagyobb városait is belet fogják kapcsolni, ha az illető városoknál a társaság előzékeny fogadtatásra talál. A forgalmi közlekedési vállalat a Hamburg és Konstantinápoly közötti nagyobb városokban tulajdonképpen csak leszállási és szorelési területet akar magának biztosítani hosszabb időre, amelynek első lejáratára után az ügyet hosszabb szerződéssel rendeznék. Értesülésünk szerint a német részvenytársaság rövid idő múlva érintkezésbe lép Arad, Debrecen, Kolozsvár, Nagyvárad, Szeged, Temesvár és Kassa városok tanácsával. Valószínű, hogy a közlekedés kiindulási pont

jától több vonalat vonnak a végpont felé és talán több vidéki várost is bele fognak kapcsolni a forgalomba. A társaság a repülőgépe en kívül Zeppelinek járatását is programmba vette

— Bizonytalanság az adóbevallás elhalasztása körül. A naplapokban az adóbevallást illetőleg a legellentétebb hírek kerülnek forgalomba. Az érdekelték tájékoztatása céljából az aradi kereskedelmi és iparkamara közli, hogy mindeközéig olyan rendelet, amely az adóbevallás elhalasztásáról általánosságban intézkednék, még nem jelent meg. Tény az, hogy a pénzügyminiszteriumban e tárgyban szakértekezlet volt, amely a bevallás idejének meghosszabbítását hozta javaslatba. Tudomásunk szerint Teleszky János pénzügyminiszter azonban a rendeletet még nem írta alá. Ezért az érdekelt kereskedőknek és iparosoknak azt tanácsoljuk, hogy amennyiben módjukban áll az adóbevallási ivatek a városi adóhivatalnál e hó 31-ig bezárólag nyújtsák be. Azok a kereskedők és iparosok pedig, akik az idő rövidsége miatt a vallomási ivatek kiállítására képtelenek, ugyancsak tent jelzett határidőig hivatalozással a vallomási ivatek késedelemes megkezelésére és a vallomás bonyodalmisságára, a pénzügyminisztertől a pénzügyigazgatóság úján helyegmentes kérvényben haladékot kérjenek. Értesülésünk szerint az ilyen irányú kérvények a legmegtámasztottabb elbírálásra tarthat igényt. Ezzel kapcsolatban jelezük, hogy folyó évi április hó 1-én, vasárnap délelőtt 11 órakor az aradi kereskedelmi és iparkamara dísztermében Mátyás Jenő, a Gyárparosok Országos Szövetségének titkára az új adótervényekről előadást fog tartani, amelynek befejeztével minden érdeklődőnek adóügyekben kimerítő felvilágosítást nyújt. Az aradi kereskedelmi testület ezután kéri fel tagjait, hogy az előadáson kivétel nélkül megjelenni sziveskedjenek.

— A Leipziger Illusztrirte Zeitung Aradról. A Leipziger Illusztrirte Zeitung néhány nap mulva díszes kiállítású délmagyarországi számat fog kiadni, amelyet a szegedi, aradi és temesvári kereskedelmi és iparkamara terület közreműködésével Tonelli Sándor szegedi kamarai titkár szerkesztett. A díszes számban hét oldal szöveget tartalmaz, érdekes tartalommal, amelyben Aradról is megemlíkezik. A szöveg-résben cikkekkel szerepelnek: Herczeg Ferenc, Tonelli Sándor, Varjassy Lajos dr., Lendvai Jenő, Tömörkény István és még mások. A számat harmincöt oldal illusztrált hirdetés egészíti ki. Egy oldal hirdetés kétezer koronába kerül a hirdetőnek.

— Porosz kőszén behozatala. Az aradi kereskedelmi és iparkamara közli: Minden jel arra mutat, hogy az eddig tapasztalt áruszállítási nehézségek szűnőben vannak és lehetővé válik a poroszországi kőszénnek Magyarországba való behozatala. A kormány már intézkedett is, hogy április havában megfelelő mennyiségű porosz szén kerüljön Magyarországra. Szükséges, hogy a porosz kőszén fogyasztó ipartelepek sürgősen megrendeljék április havi szükségletüket a rëndes szállítójuknál. Ha ez a szállító nem magyarországi kereskedő, hanem külföldi, úgy a szállító pontos nevét és címét, valamint a megrendelt mennyiséget sürgősen jelentsék be a kamara irodájában írásban.

Az Aradi Közlöny

előfizetési árai helyben és vidéken:

Egész évre 36 korona.

Negyed évre 9 korona.

Egy óra 3 korona.

MOZGOKEP SZÍNHÁZ.

* A rózsafüzér. (Amerikai sorozat II. az Urániában.) A színház ma egy hatalmas amerikai szenzációt mutat be, amelyben az amerikai borzelmektől eltérően rendkívül finom és komikus szituációk és erőteljes drámai hely-

Hölgyközönség

szíves figyelmébe ajánlom

tavaszi kosztümszövet és selyem raktáramat.
Varga Kálmán női szabó, Deák Ferenc-u. 39., I. em.

zetek követik egymást. Még az oly nagy multu Selig-gyártól is meglepetésszámba megy ez a gyönyörű filmalkotás. Egy plébános a lewoodi szent gyönyörű nemes alakja domborodik ki a dráma helyzeteiből, aki hivatása mellett husból-vérből való ember, akinek álmái vannak, visszaemlékezései a multa, a boldog gyermekkorra, amikor a szerelem egy hájos leányare képében mosolygott felé. Talán ez az eltemetett hatalmas érzés okozza, hogy a lewoodi plébános széttördeli szíve aranyát az emberek között. Mindenkiel jót tesz. A megértés poézisa sugárzik mindenkor alakjáról. Ennyi poezist és ugyanakkor ily erős drámai eseményt még kevés amerikai filmbe szorítottak bele. Minden kivételes ebben a filmben, így a főszereplők szépsége is. A két ideális szépségű férfiszínész mellett a női főszerepet Amerika kedvence, miss Kathlyn Williams játssza végtelenül bájosan.

* **Nordisk-vigjáték az Apollóban.** Az Apolló-színház igazgatósága nemcsak azt tartja szem előtt, hogy a legnívóabb és a legérdekesebb-filmeket szerezzék meg előadásra, hanem hogy műsorai változatosak legyenek. Néhány esodás drámai sláger után pénteken, szombaton és vasárnap tisztán vigjátékokból álló műsort mutat be az Apolló. A Nordisk-vigjátékok mindig szellemesek és eredeti ötletekre vannak építve s a Nordisk Films Compagnie vigjáték-együttese kiváló erőkből van megszervezve. Ki nem várja szívesen a kis kövér Bukit, akinek groteszk mozdulatai a szellemes ötletei könyökig nevetették a nézőteret. Buki az Apolló mostani vigjáték-műsorán is szerepel kitűnő partnereivel együtt s kétségtelenül sok kellemes percet fognak szerezni az Apolló publikumának.

* **A Gardodám.** Anna Müller-Linckével és közkivánatra **A municeo király** vasárnap **Az Erzsébet mozgó-színházban.** Amerikai kép, amely meggyőzően hirdeti, hogy becsületesség amit kalmárlelkű amerikaiak művelnek, hogy ők azok, akik a háborút meghosszabbítják, sok száz hajórakományu municiót indítanak el naponta az entente államok számára. Az amerikai film azonkívül róltunk amerikai testvéreinkről szól, ők azok, akik a gőgös, milliárdost a jobb belátásra bírják. Ilyen szívünkhöz szóló háborus képet aligha készítettek még. Melletünk agítál, a mi igazunk mellett, pedig Ame-

rikában készítették, amely nem egyszer mutatta meg, hogy mily másként értelmezte a semlegességet, mint azt a becsületesség diktálta.

NEMZETI SZINHÁZ

Aradon, 1917. március 30-án, pénteken:
B) Bérlet. B) Bérlet.

Csárdás királyné.
Operett.

Közdete 7 órákor.

A szerkesztést lelt:
Rudnyánszky Endre távollétében
Stauber József.

NYILTÉR.

(Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.)

Szőllősgazdák
figyelmébe ajánljuk

PEROCID

tiszta német gyártmány — gar. 45% — a ministerium által ajánlott egyedüli megbízható kekkő pótlószer, permetezésre, — napi áron.

R. A. F. F. I. A.

I. Mayunga, szép fehér hosszú szálu minőség, — ered. balakban és kimerve, — napi áron.

Hypermangan-kali

fürt peronospora és lisztharmat elleni védekezésre, napi áron. 1143

Vojtek és Weisz, Arad.

.....

Köszén!

Értesítjük mindazokat, akik szeretnének ohajtának mostani vagy téli szükségletükre beszerezni, hogy újabb szénszállítmányaink érkeztek, részben pedig már uton vannak.

A vételi bárcák a

Wessinger-boy vállalatnál
Deák Ferenc-utca 8. Telefon 8-16.
válthatók ki.

Erzsébet 2108

Közénbányatársulat,

Arad.

Telefon: 10-49. szám.

AKI

házat, vagy földbirtokot

venni vagy eladni akar,
forduljon bizalommal

Lustbader Adolf
ingatlanforgalmi irodájához Révay-utca 2. sz.,

ahol kisebb-nagyobb házak, birtokok előjegyzésben vannak. Megbízásokat ingatlanok eladására és vételére elfogadok.

Telefon 961. szám.

Kifutó fiu felvétetik,

jó fizetéssel. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Tiszta, jó minőségű

házi szappan

nagyobb mennyiségben megvételre kerestetik.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

Is három nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használatával. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra. Aza használati utasítással 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájrügyet desinfectálja, utólagos szelencének 80 millier.

renti szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrássy-ter 22. sz. Megjegyzés: Szeged.

Magyar gyógyborok

Kitűnő minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vértképző gyógybor, vérszegények, lábadozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Benne a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 2 korona 80 fillér. Nagy palack ára: 4 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosztó szer, linom fűszeres ízű, zsonyos, a gyomorra és belekre jótekonny hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbeteglek részére és ott, ahol a condurongó kéreg javai van. Egy palack ára: 3 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a most nehezen beszerezhető Acidol pepszin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 3 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.